

Lav-input landbrug med et output af både fødevarer og bioenergi

Næringsstoffer i landbruget,
recirkulering af næringsstoffer,
kvælstoffikserende afgrøder,
jordens kulstof

Henrik Hauggaard-Nielsen
hni@risoe.dtu.dk
2133 0785

Risø DTU
Nationallaboratoriet for Bæredygtig Energi

Baggrund

- Biomasse udgør en vigtig ressource for fremtidens vedvarende energiforsyning
  - kan konverteres til kraft, varme, biobrændstoffer, m.fl
  - biomasse kan lagres og anvendes på tidspunkter, der er hensigtsmæssige for energisystemet.
- Drivere for øget anvendelse af danske biomasse ressourcer er
  - Begrænsede fossile reserver
  - Energiforsyning og –sikkerhed
  - Klimaforandringer (Internationale aftaler og lovgivning)
  - Bæredygtig udvikling
  - **Muligheder for økonomisk vækst i landdistrikterne**

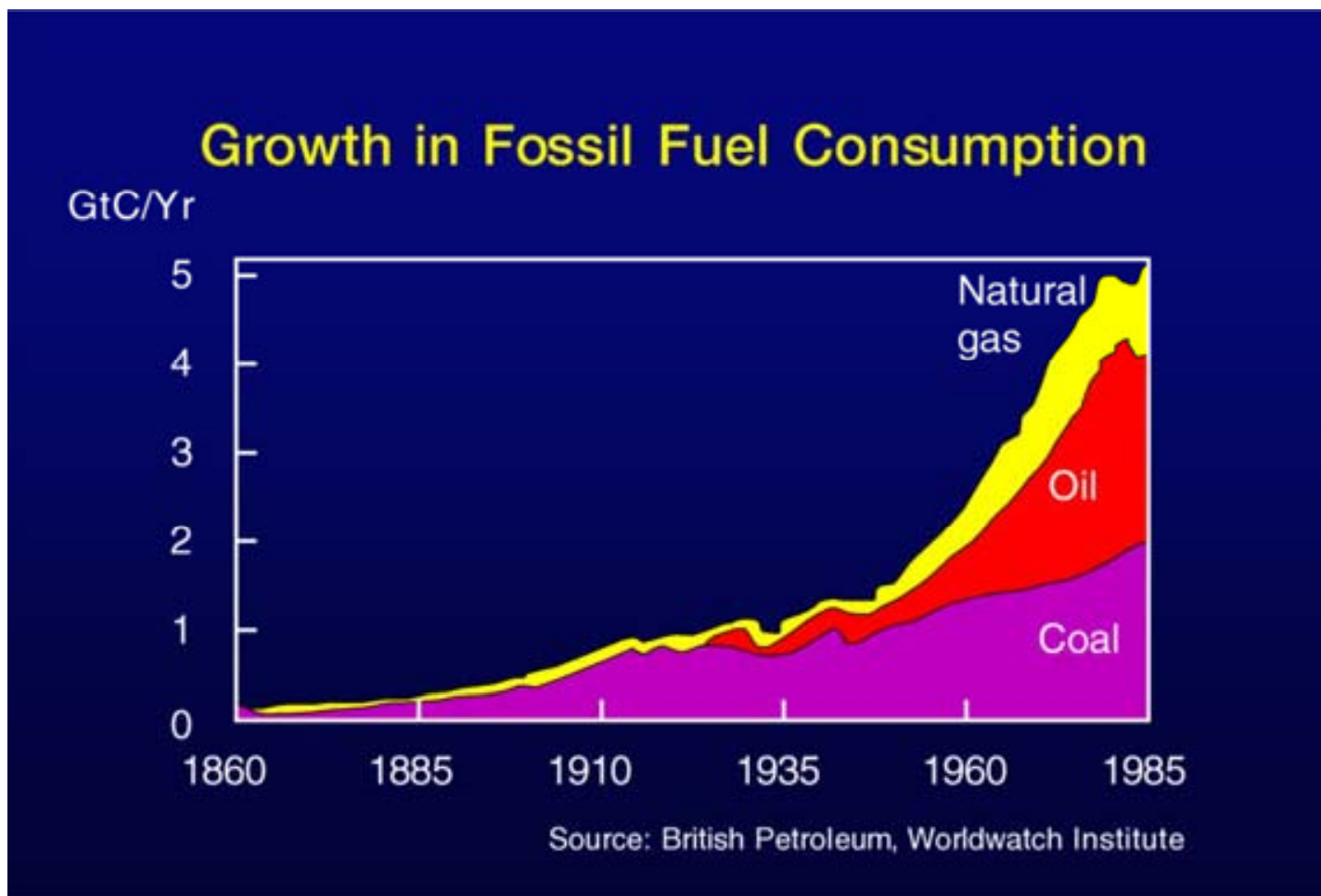
Bioenergi og etiske rammebetingelser

Det er ikke etisk forsvarligt at:

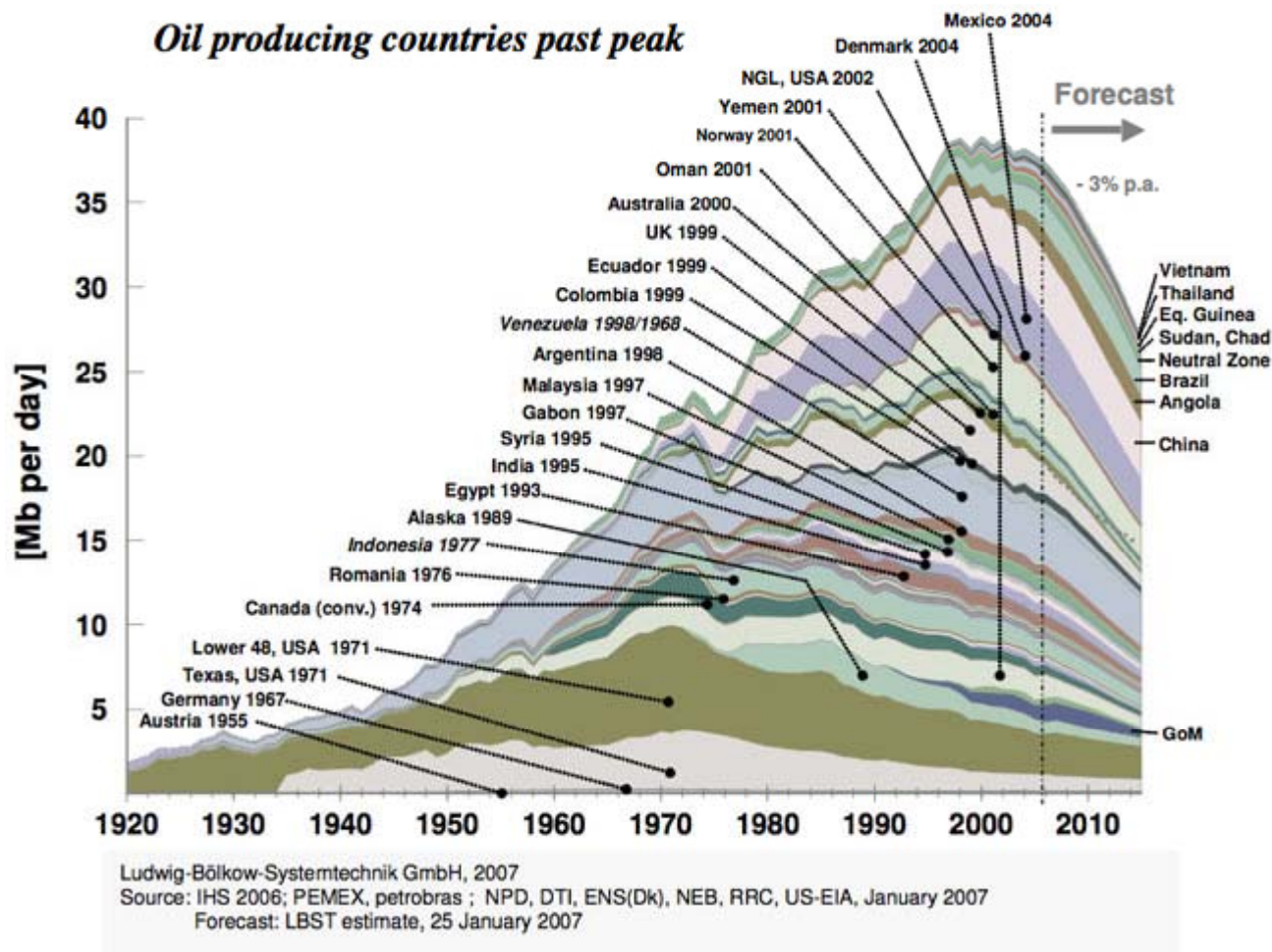
- benytte arealer hvor der kan produceres fødevarer til produktion af energiafgrøder
- beslaglægge arealer og fødevareresourcer fra udviklingslande til energiformål
- undlade at udnytte muligheder for en bæredygtig anvendelse af biomasse i en tid med begrænsede fossile reserver og klimaforandringer

Increasing energy consumption

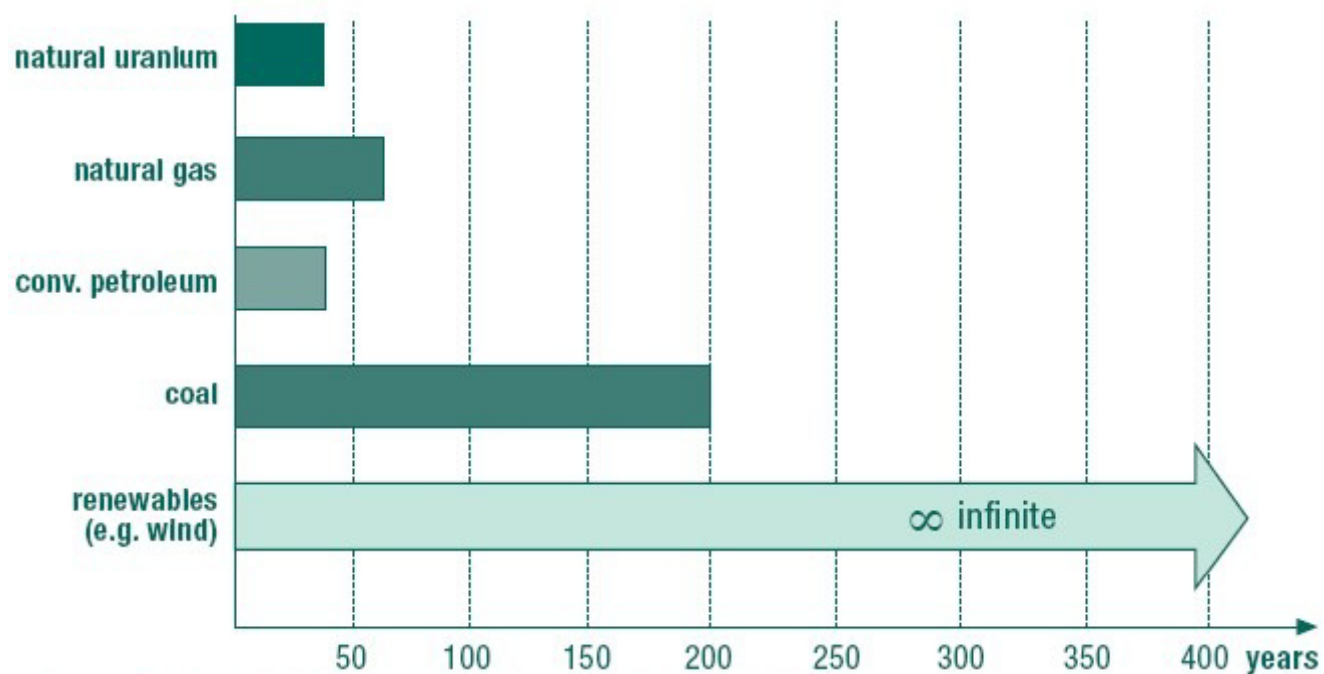
Past peak oil situation

Fossil energy reserves

THE RANGE OF FOSSIL ENERGY RESERVES
(WORLDWIDE) COMPARED TO RENEWABLE SOURCES

Source: Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe, 2005
(Federal agency for earth science and commodities, 2005)

In principal biomass is CO₂ neutral

Biomass production:

Conversion of biomass (or plant derived products):

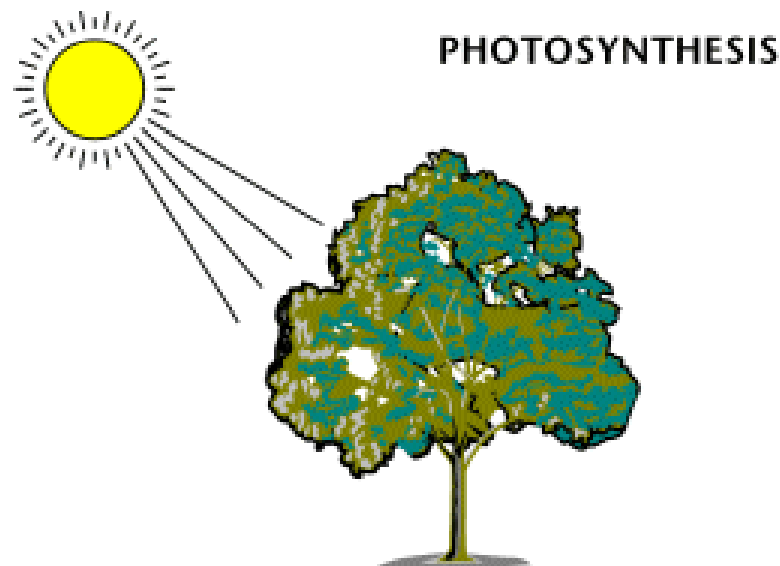

Plants contain stored solar energy

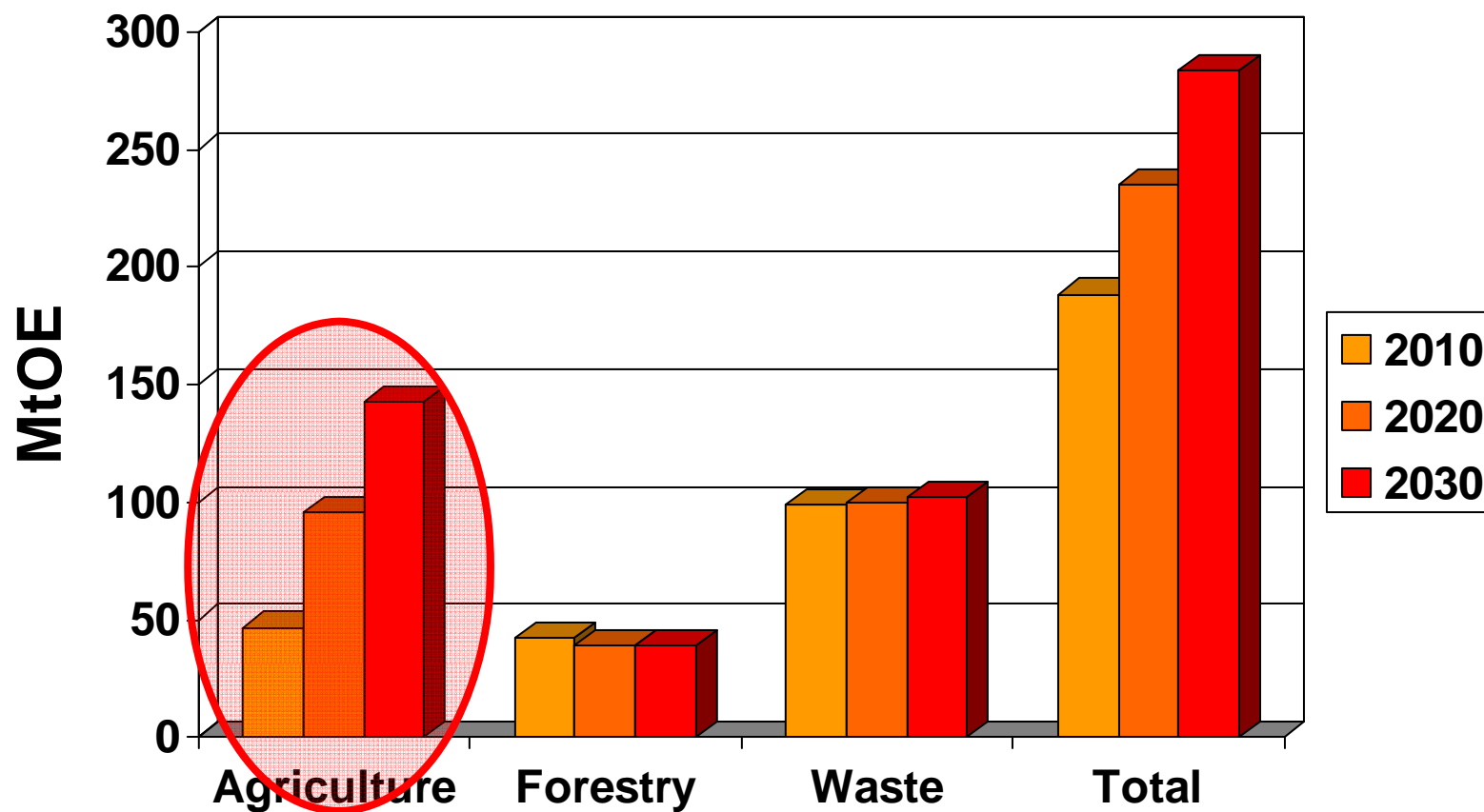
- biomass can be stored in contrast to e.g. wind and solar energy

Plants contains essential nutrient elements

- N, P, K, S, Mg, Fe, Mo, Zn, Mn, ...

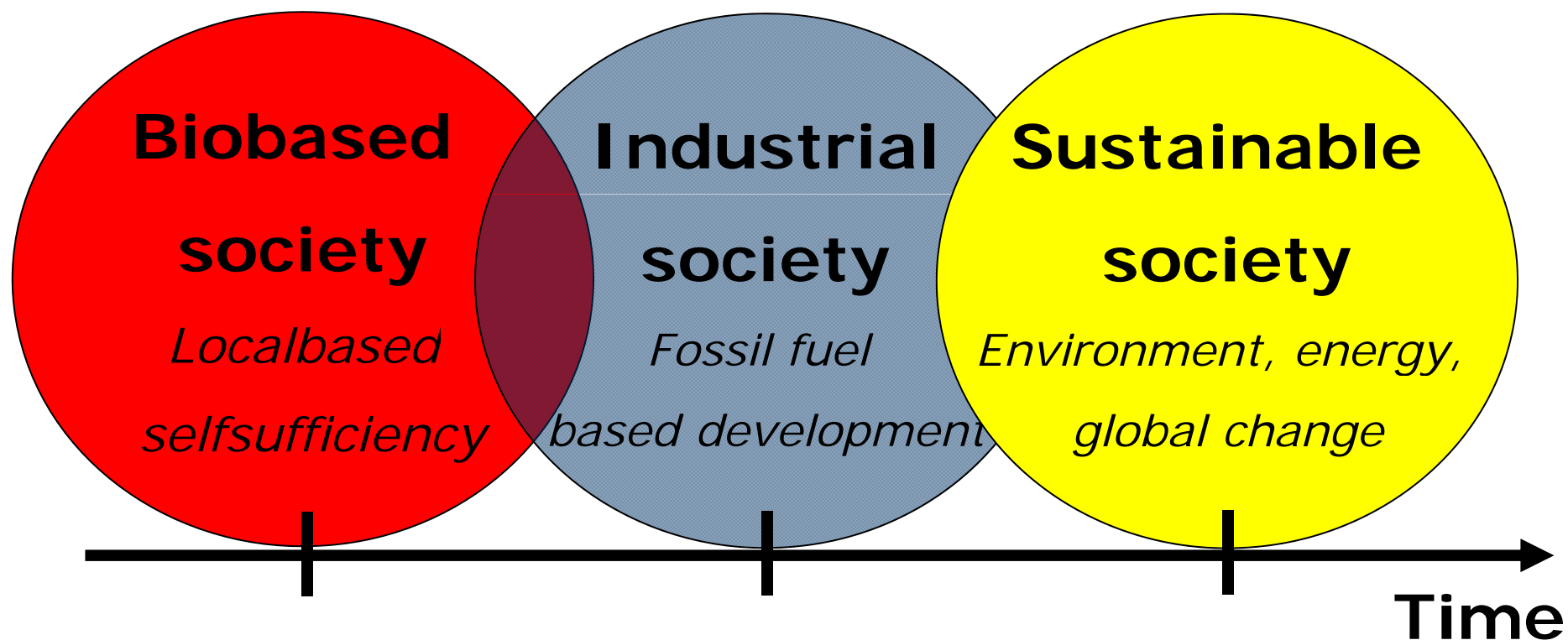
Landbrugets fremtidige rolle (EU-25)

Source: EEA Report No 7/2006

Landbrug i et historisk perspektiv

- Earlier policies was focusing on agricultural production of feed and food
- Today, it is an integrated agricultural, energy, environmental and rural development policy

Den grønne økonomi (Biobased Economy)

- Definition
  - “The Biobased Economy: replacement of fossil fuels in the production of chemicals (industrial), transportation fuels, electricity, heat and other products by biomass”
- Er I parate til at spille en hovedrolle i **transformationen** af dansk landbrug?

Gamle nyheder om landbrug og energi

I 1946 var der

Det højeste antal heste i landbrugets historie:

- 653.000

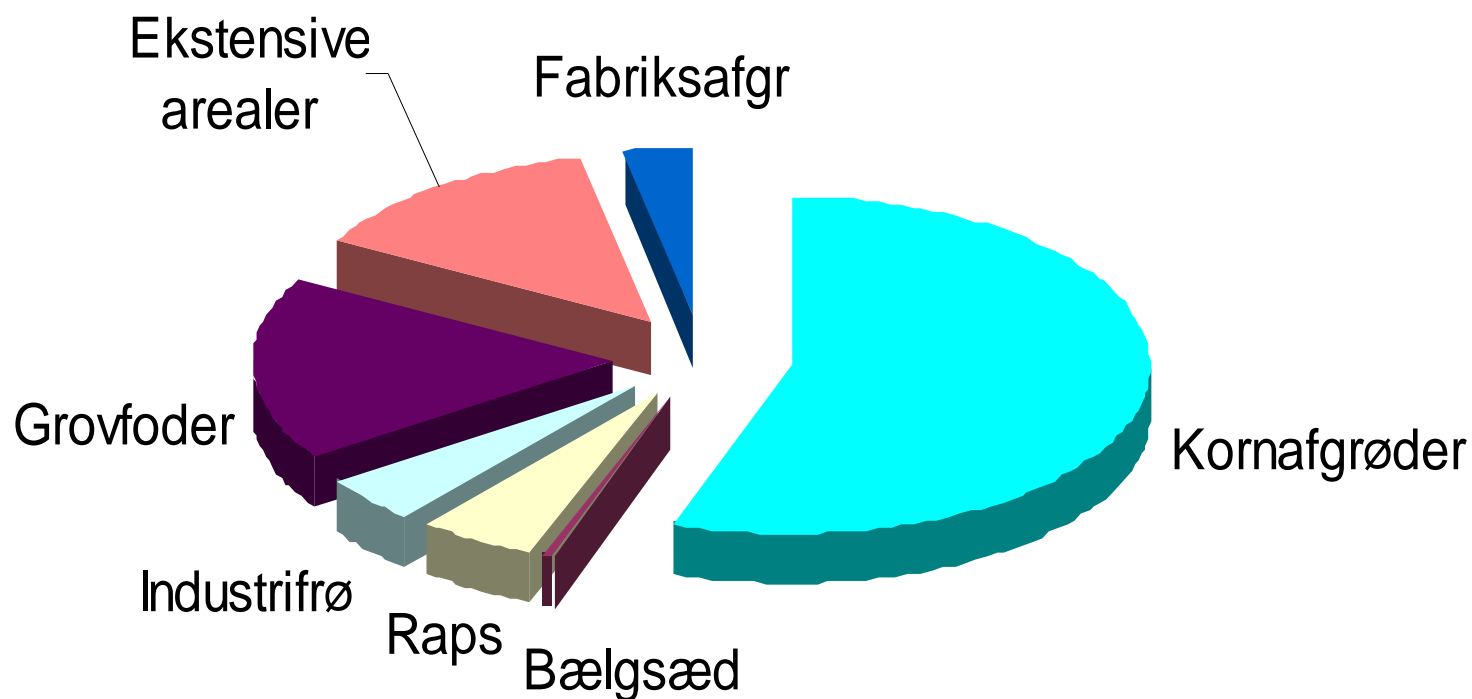
Den højeste havreproduktion

- 1,1 mill. Tons

Havre blev dyrket på 27% af kornarealet

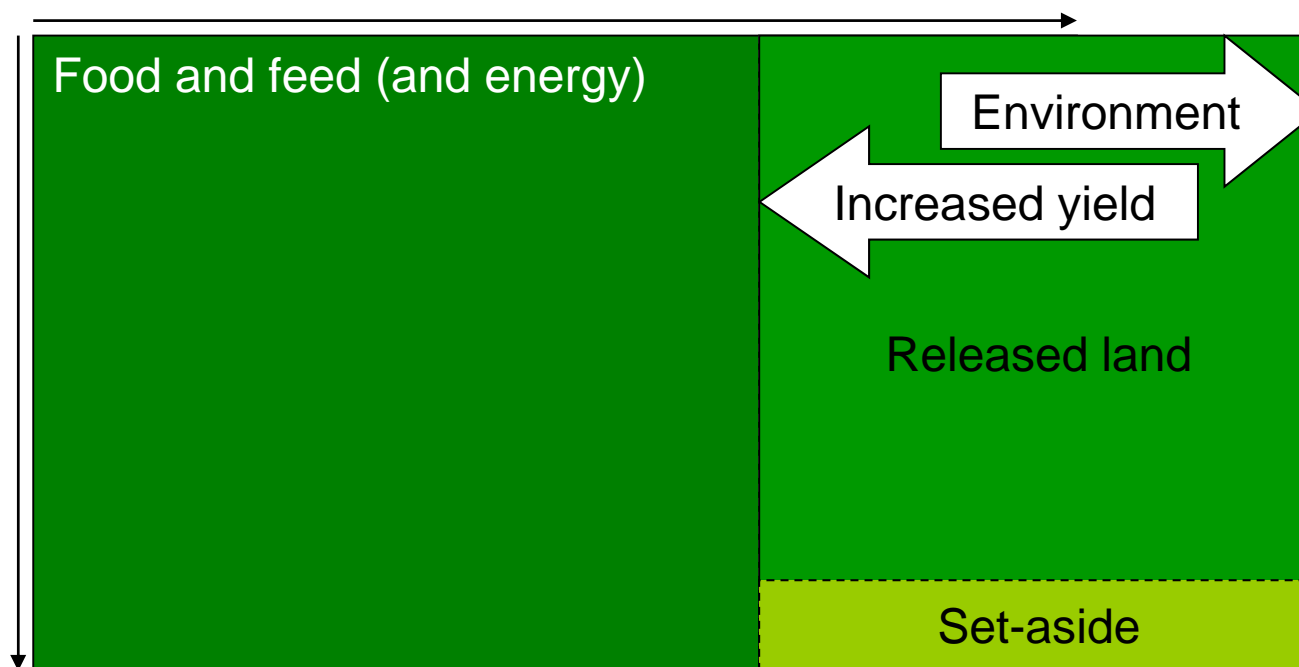
Kilde: Nikolajsen, L 2009; Danmarks Statistik

Det danske dyrkningsareal

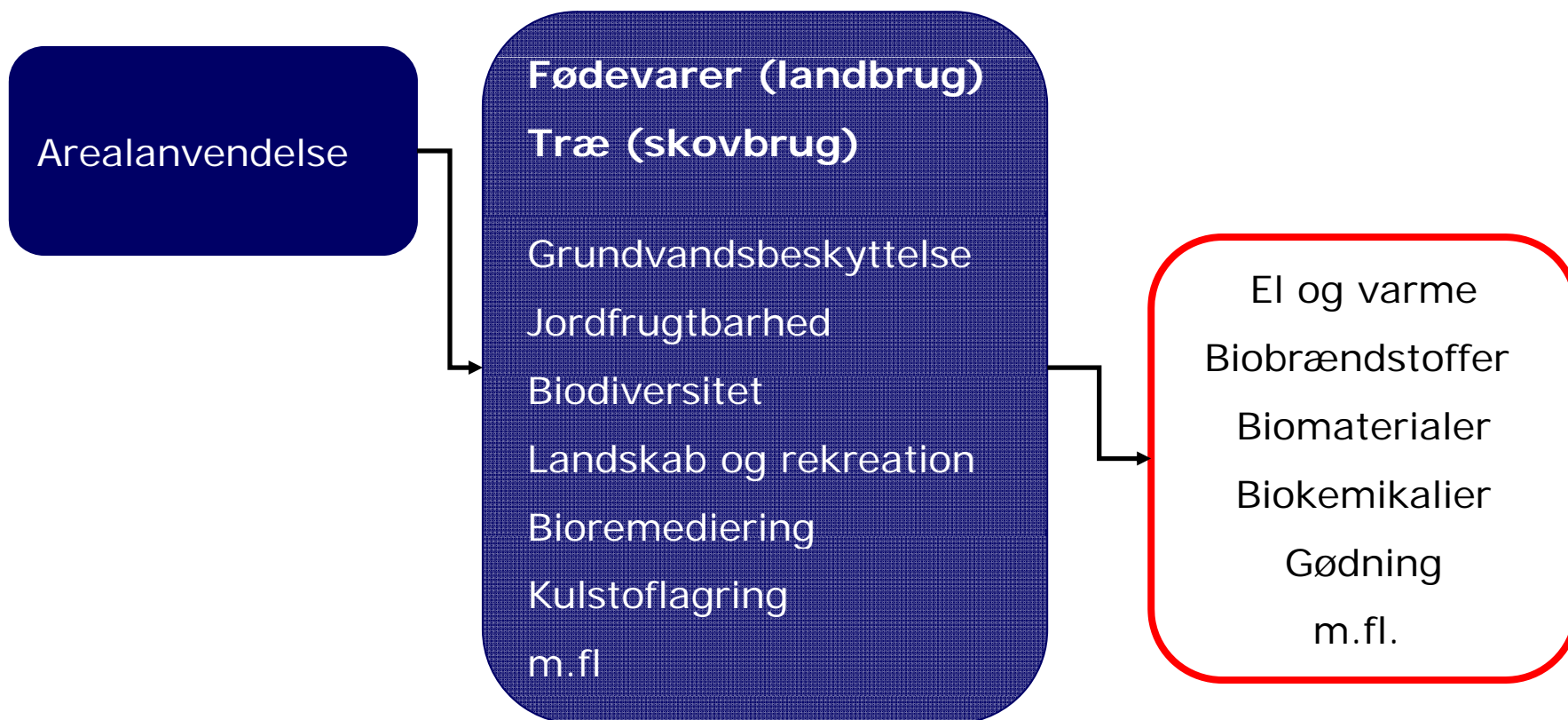
Kilde: www.statistikbanken.dk

Arealet er den begrænsende faktor

Egnede biomasse ressourcer

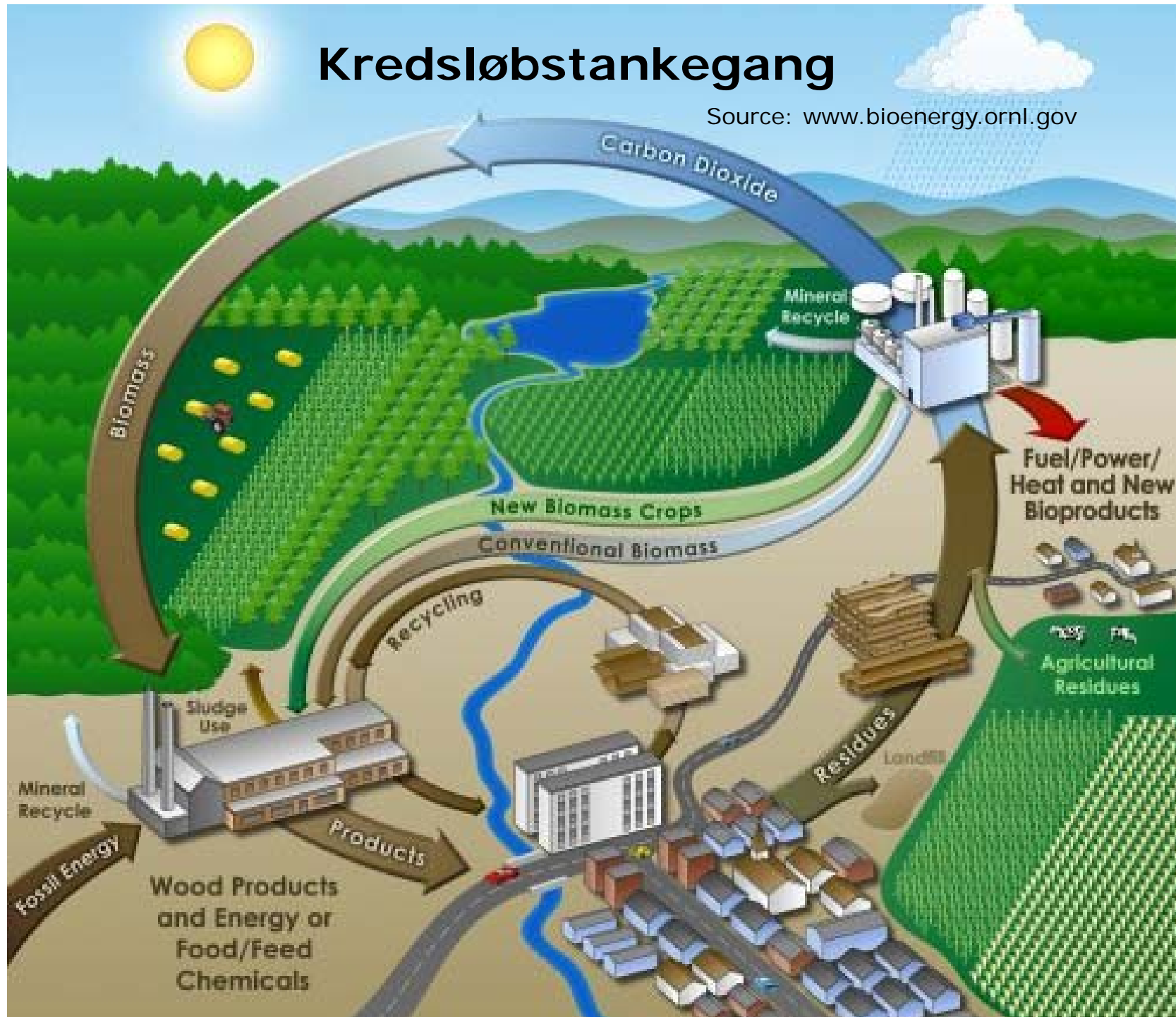
- Biomasse ressourcer som ikke konkurrerer med fødevarereproduktion, og som også har en anden vigtig funktion i økosystemet

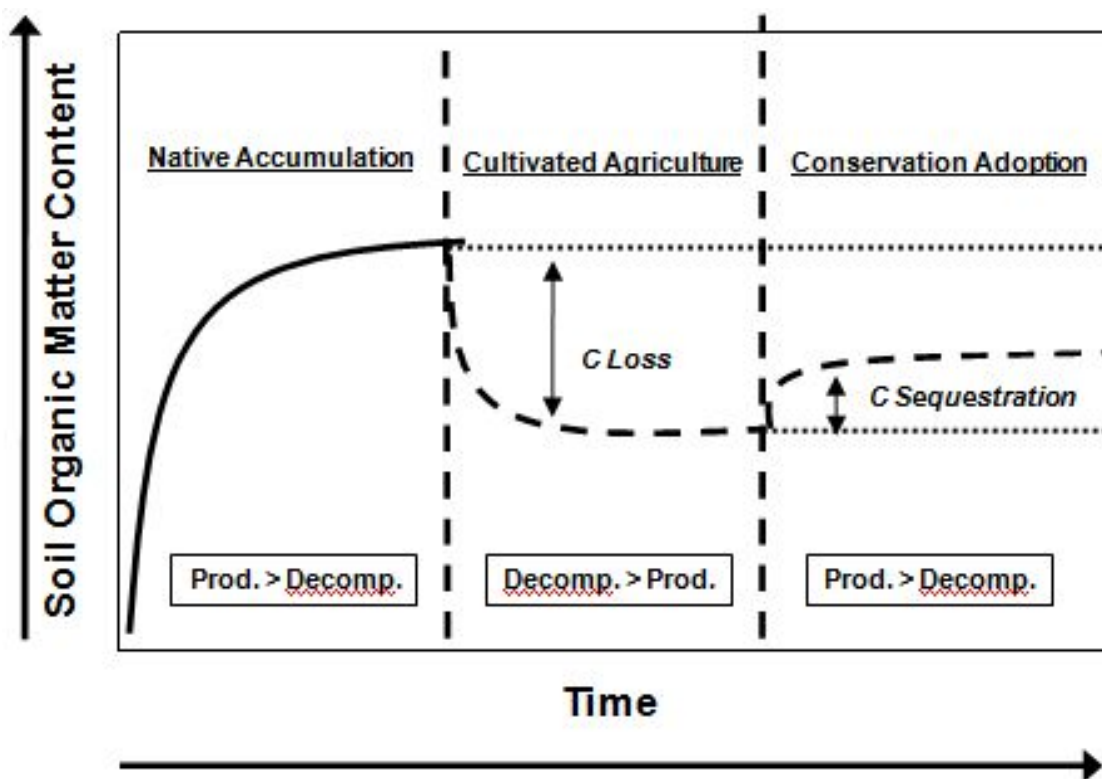

Kredsløbstankegang

Source: www.bioenergy.ornl.gov

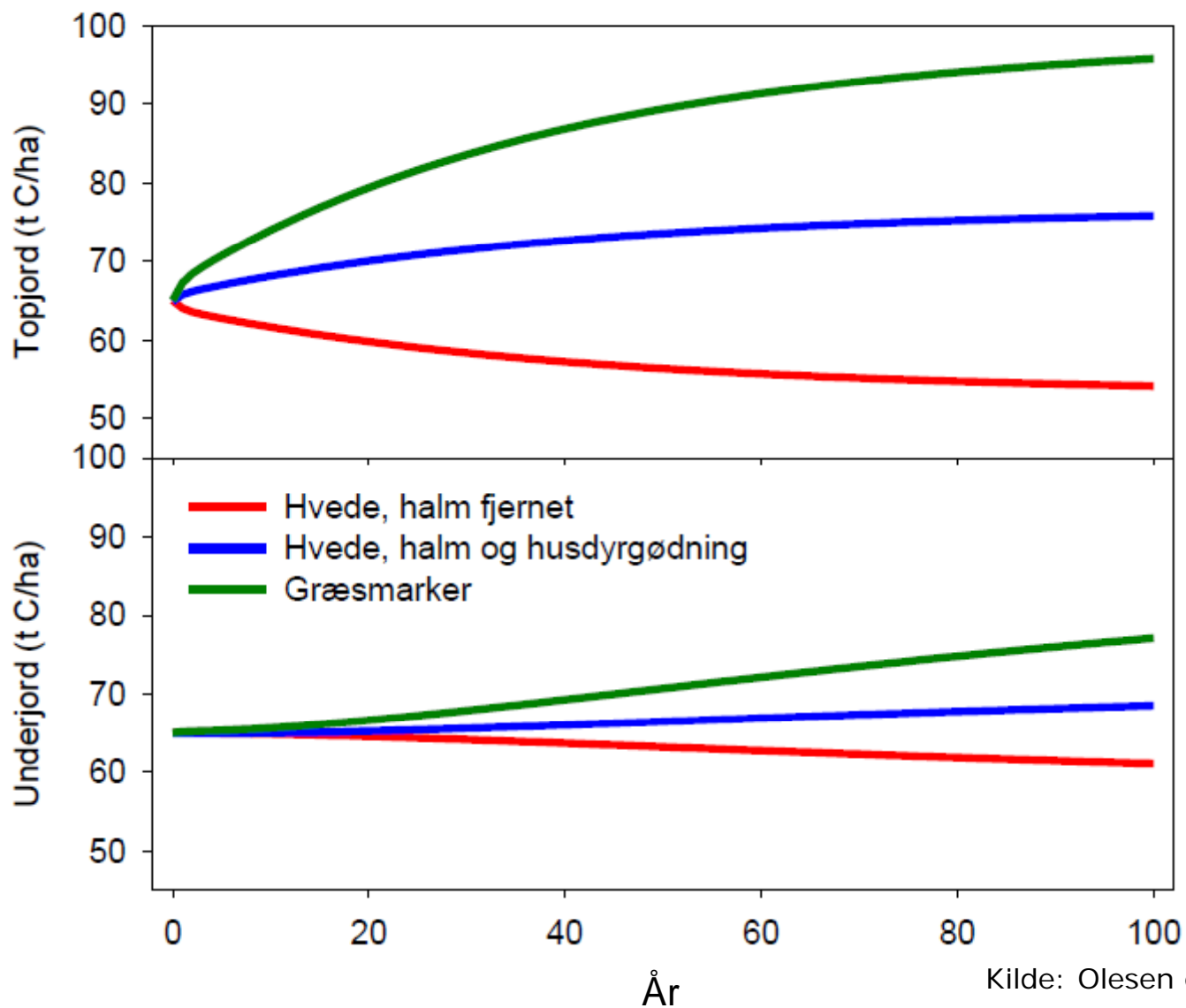

Jordens frugtbarhed som nøgleparameter

Source: adapted from Al-Kaisi and Licht, 2005

Modellering af jordkulstof (FASSET – Århus Universitet, DJF)

Kilde: Olesen et al., 2010

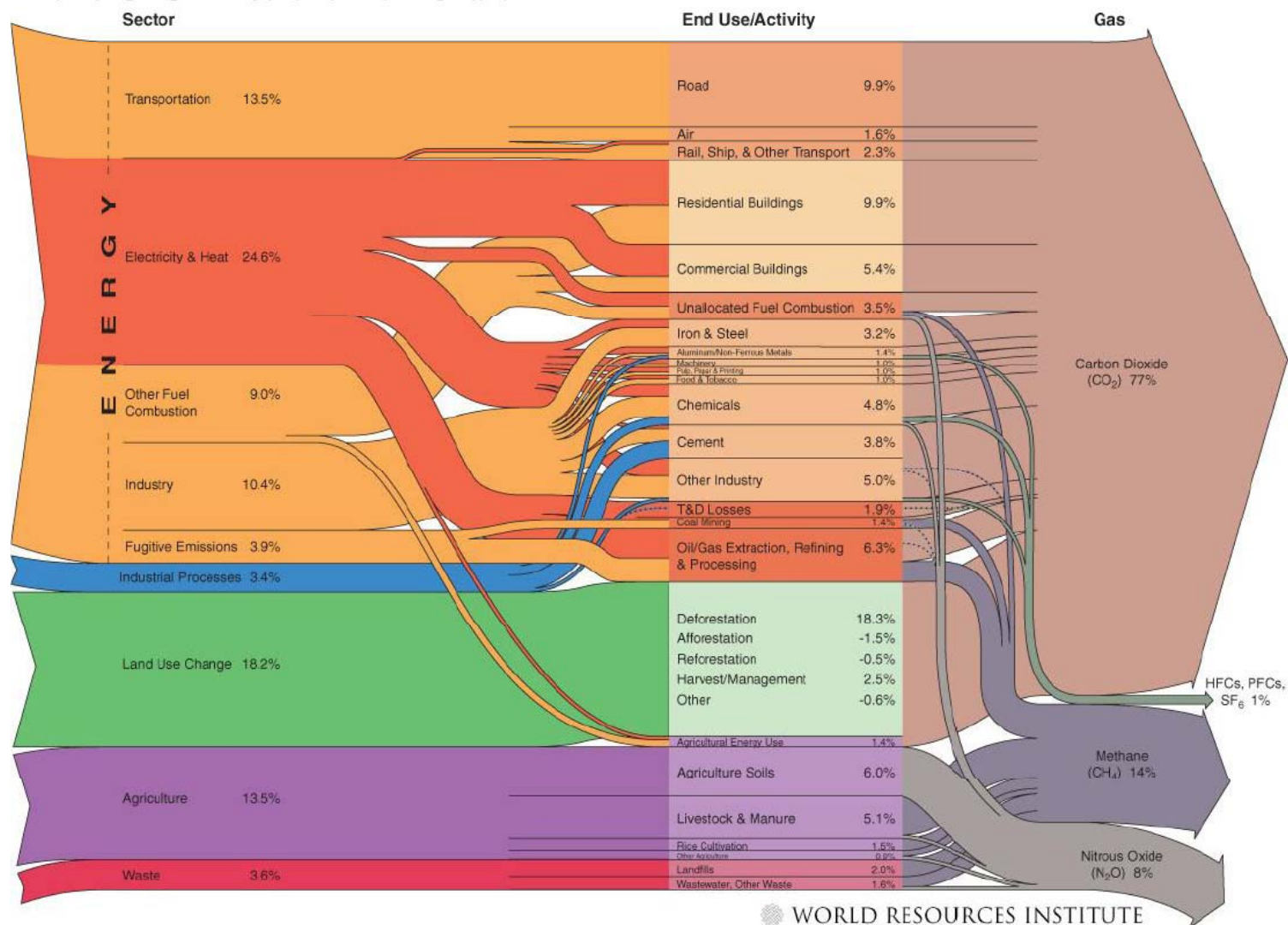
Hvorfor er det vigtigt? – et citat fra EU?!

- A tiny loss of 0.1 % of carbon from European soils emitted into the atmosphere is equivalent to the carbon emission of 100 million extra cars on the road.
- That is an increase of about half the existing EU car fleet.

Landbrugets rolle som en global sektor

World GHG Emissions Flow Chart

I DK står landbruget for 15 % af landets samlede udledning af drivhusgasser.

Landbrugets bidrag til klimaændringer

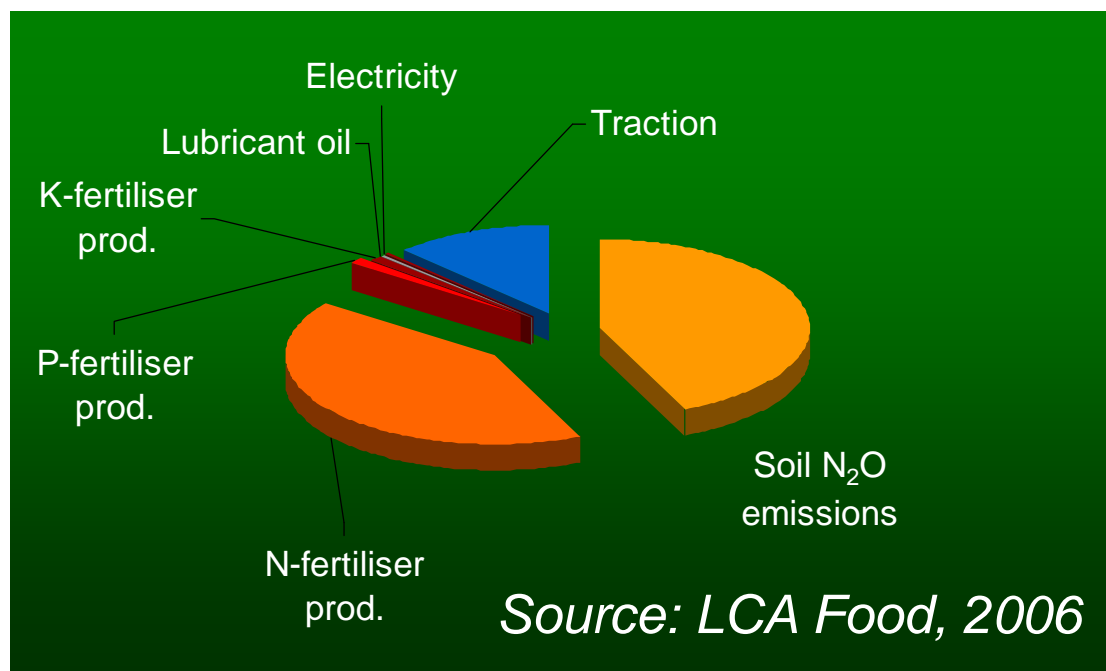
- Fossil energi (direkte og indirekte)
- Metan og lattergas emissioner
- Ændringer i jordens kulstoflager (fald/stigning)
- Bidrag til afskovning (især i troperne)
- Bidrag til produktion af bioenergi

- Husdyrproduktion er ansvarlig for 18% af de globale drivhusgasemissioner.
  - Den globale husdyrproduktion er stærkt stigende (kødproduktionen vil fordobles fra 2000 til 2050).
    - Der produceres ca. 230 mil. tons kød/år, stigende til 465 mil. tons 2050
    - Konsekvens af populations-vækst, globalisering og stigende velfærd.
    - Udledningen fra 1 kg globalt produceret kød er således 30 kg CO₂/kg ekskl. mælk.

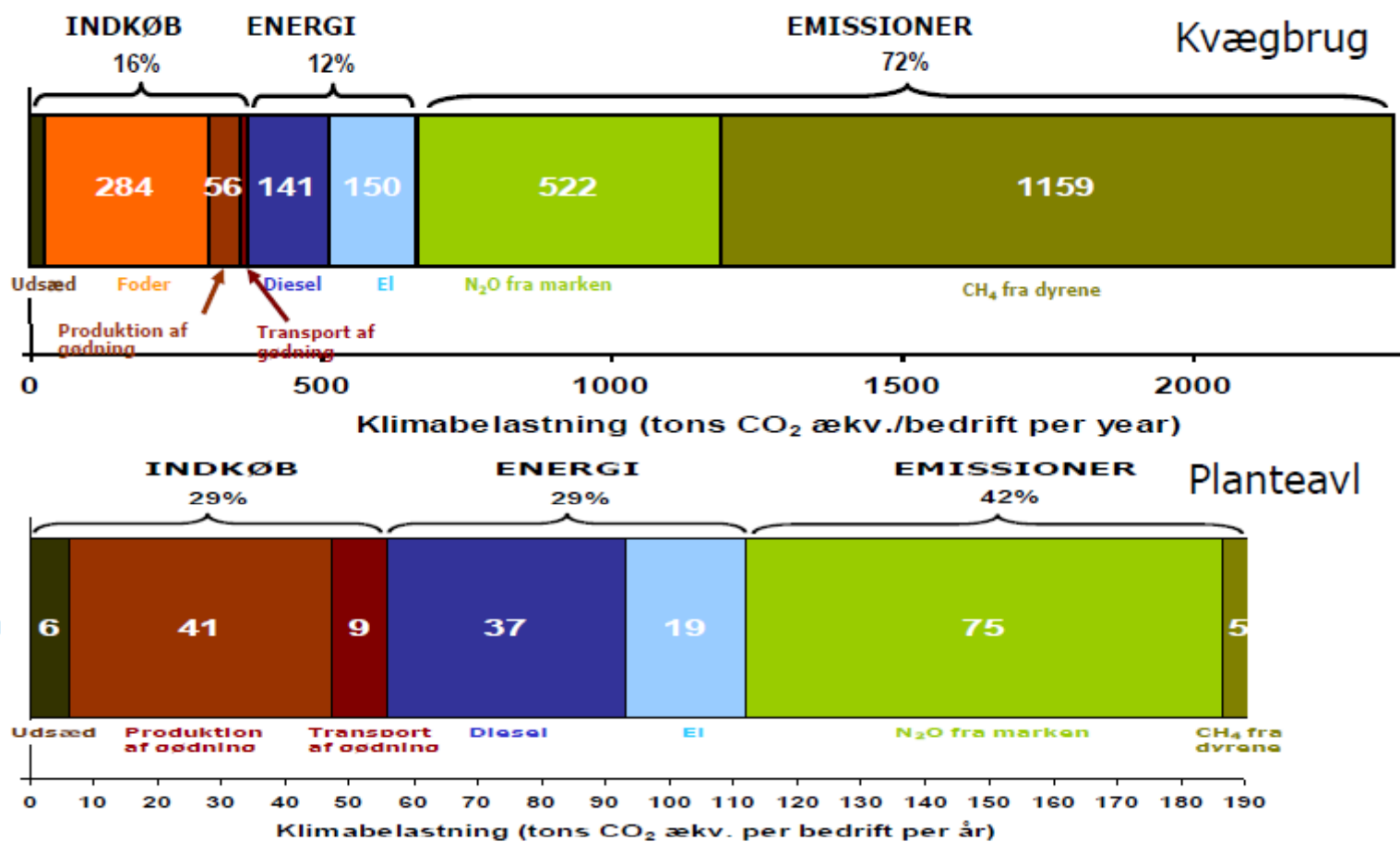
Drivhusgasser og landbruget

- Kuldioxid (CO₂) 1 kg = 1 kg CO₂-ækv.
  - Fossile brændsler -omsætning af planterester -lagring af C i jord
- Metan (CH₄) 1 kg = 25 kg CO₂-ækv.
  - Drøvtyggere -lagre af husdyrgødning –kompost
- Lattergas (N₂O) 1 kg = 298 kg CO₂-ækv.
  - Gødning -kvælstofomsætning i jord -atm. Deposition

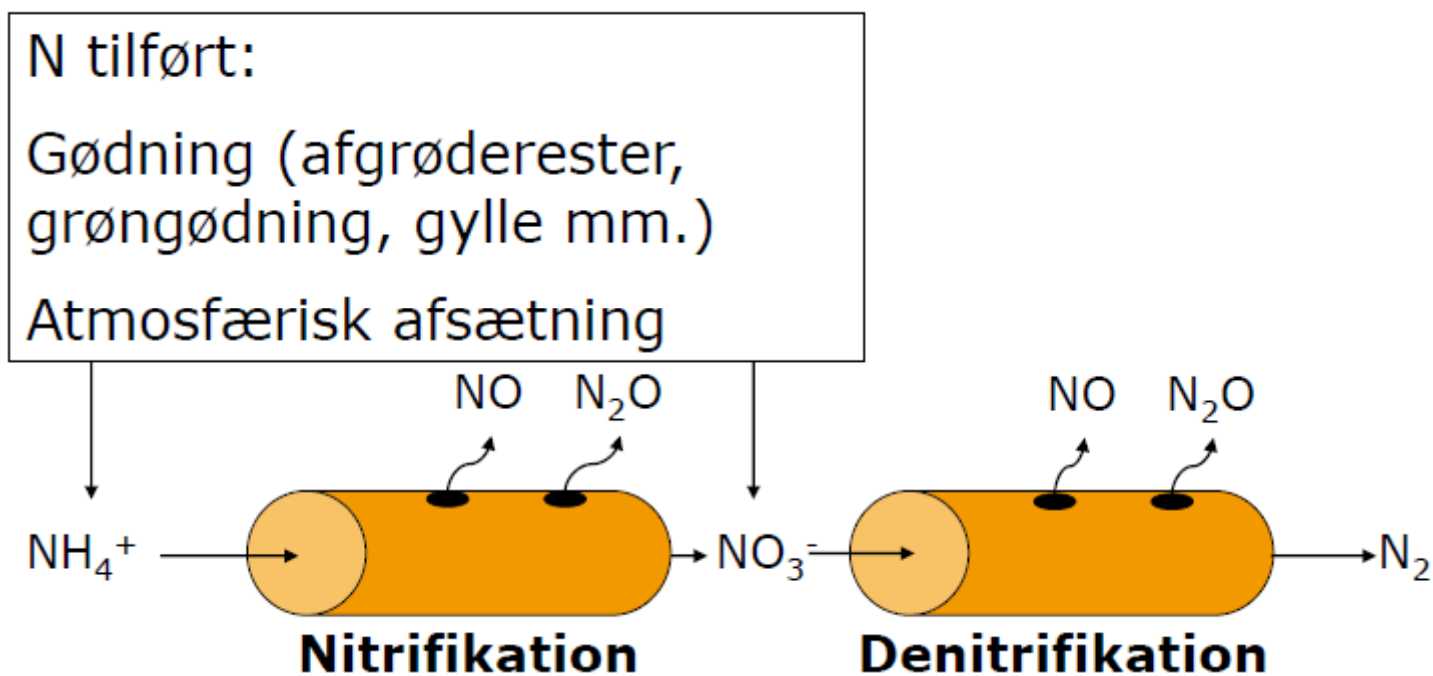
***Drivhusgasemissioner fra
Dansk vinterhvede prod.***

Danske bedriftsanalyser

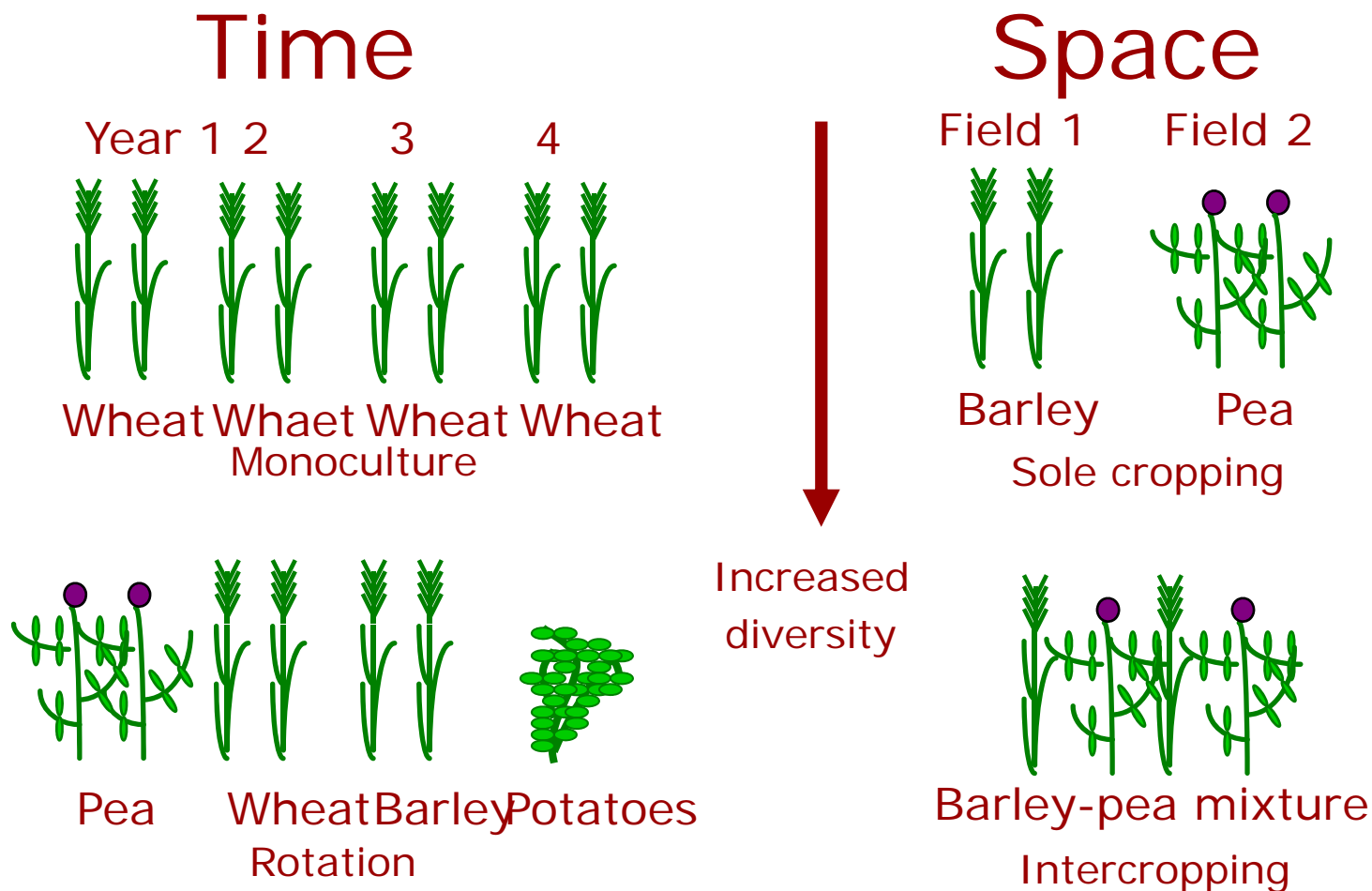
Lattergas (N_2O) dannelse i jord

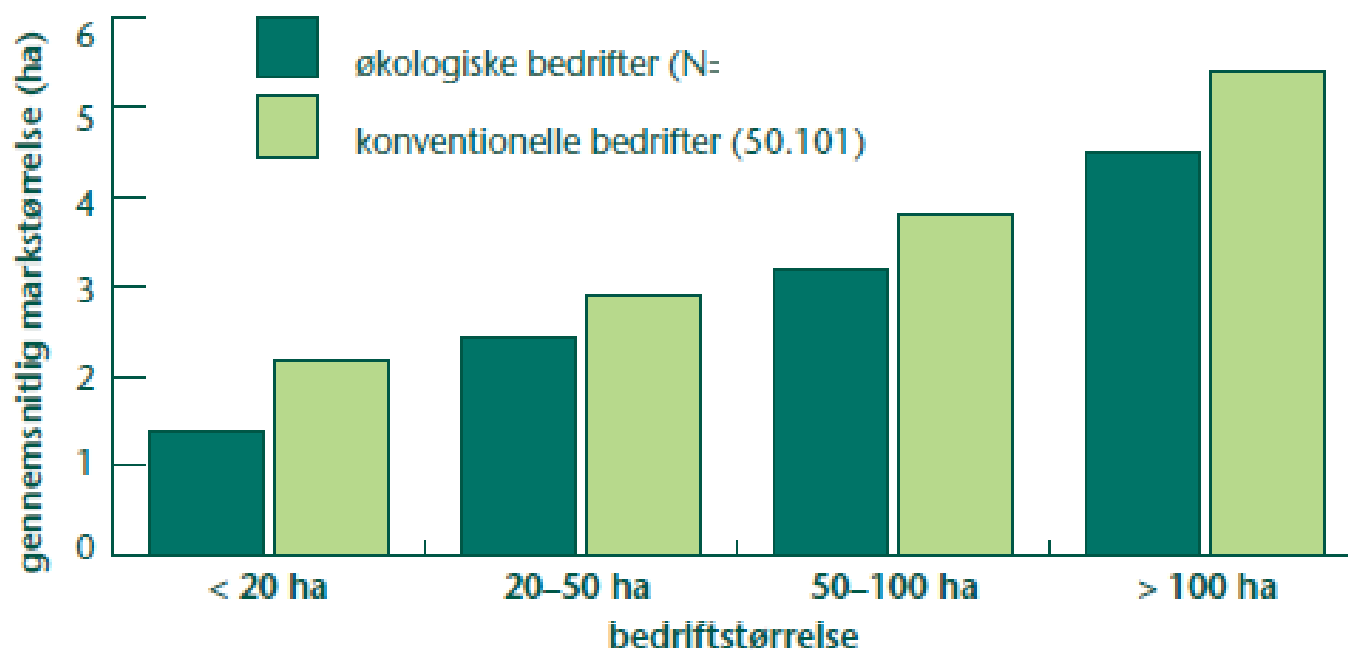
"Leaky pipe" (Davidson & Firestone, 1989)

Lidt om produktion af biomasse

Crop diversity

Dyrkningspraksis

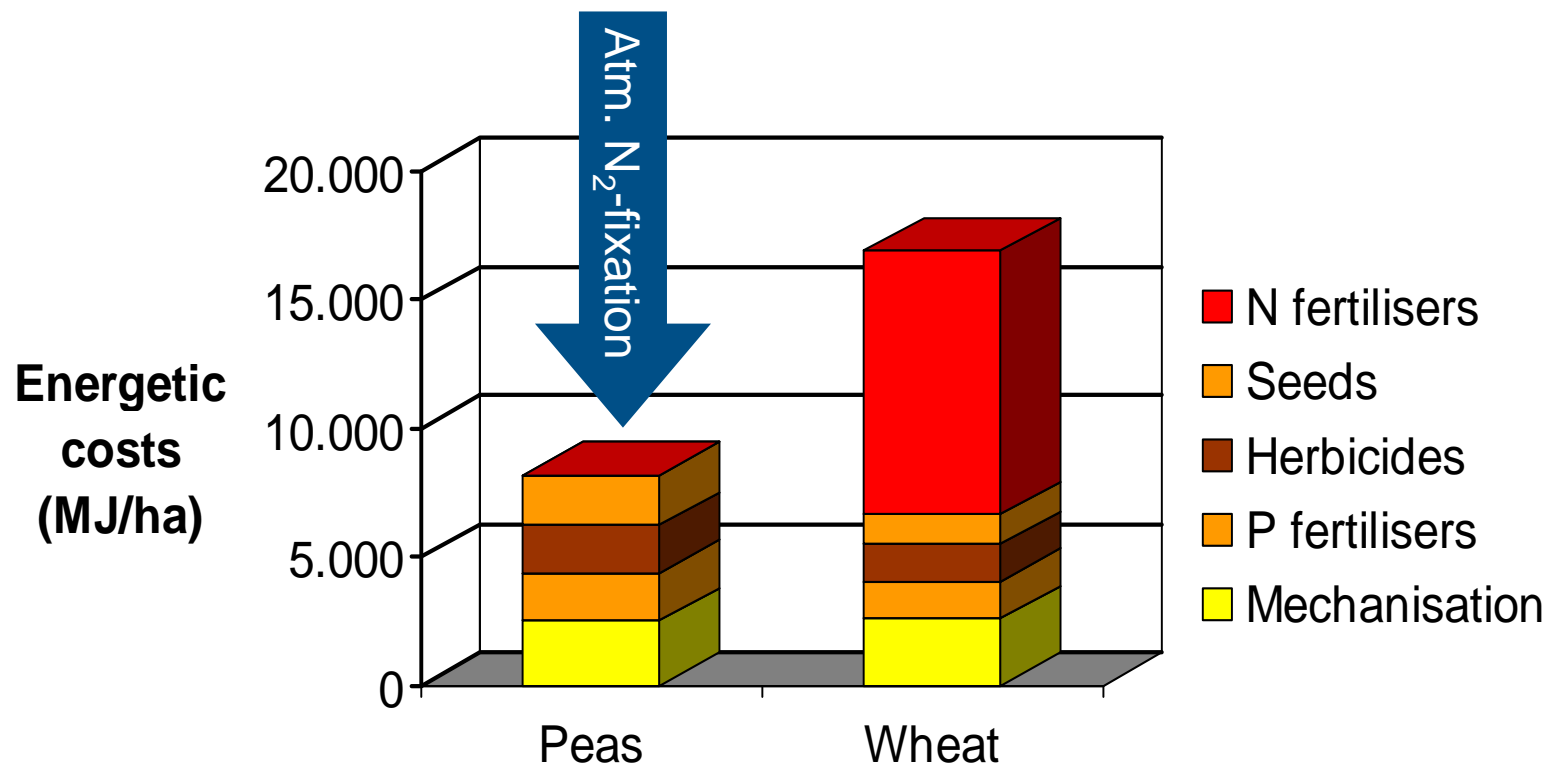

Kilde: Levin 2007

Større marker, flere monokulturer = øget brug af inputs

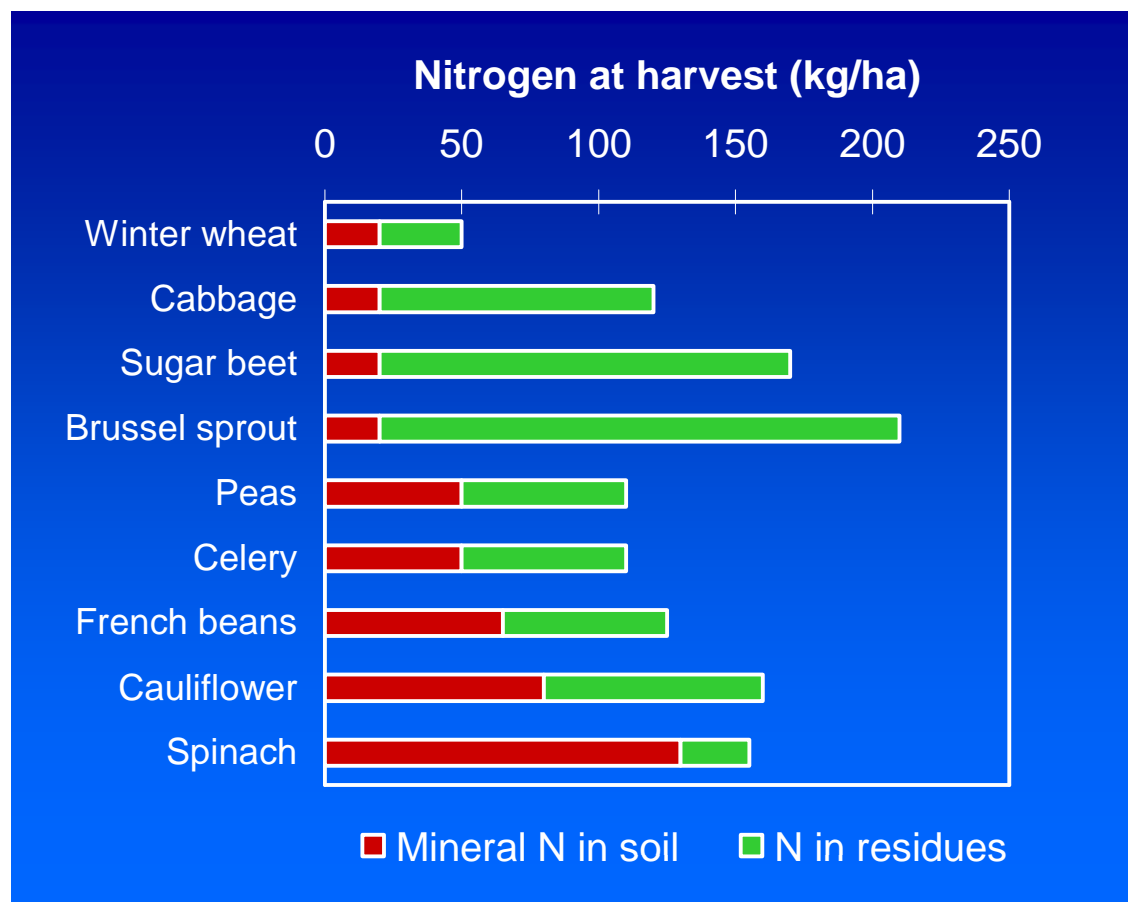

Crop production and energy consumption

Source: ITCF- UNIP (1999)

Nutritional value for subsequent crops

Konklusion

- Biomasse ressourcer til energi er en mulighed for skov- og landbrug for at styrke deres rolle som forvaltere af dansk natur og miljø
- Der vil være et øget forbrug af biomasse ressourcer til energi, som kan tilgodeses uden påvirkning af nuværende fødevareproduktion
- Biomasse ressourcernes øvrige funktioner som grundvands- beskyttelse, biodiversitet, kulstoflagring mv. skal værdisættes
- Hel eller delvis lokal forarbejdning af biomasse er påkrævet for at sikre bedst mulig energi- og drivhusgasbalancer i hele kæden

Wheat + grass-clover biorefinery concept

